

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá helyben	1 „

Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.

Egyes száraz ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak
tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30kr
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyitótéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet tencsin-vár 7. szám hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkeik díjaztatnak.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”
politikai és közgazd. napilap
1874. második fél évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
hikérülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadja Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tisztteletpénzzel szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Felelet

az „erdélyi magyar nemzeti párt”
válaszára.

I.

Tisztelt szerkesztő ur!

Becsés lapjának mai számában olvasom az
az „erdélyi magyar nemzeti párt” választmá-
nya nevében közb. gr. Teleki Domokos ő nsgá-
nak választát „Még egyszer az új magyarnem-
zeti pártrol” című cikksorozatoma.

Megvallom t. szerkesztő ur, hogy bizo-
nyos tekintetben legyőzötve érzem magamat,
mivel az új párt világgá bocsátott programja-

ban nyilatkozó hang- és módortól sehogysem
reméltem volna, hogy igénytelen cikksoroza-
tom válasza is legyen méltatva. Ugy látszik
azonban az új párt szintén úgy érzi a nyilván-
osság szükségét, miként mi, kik ez új, két-
ségtelenül veszélyes intentiókat hazánk érdeké-
ben állónak tartottuk megtámadni; ne vegye
tehát rossz néven az új párt s különösen az an-
nak nevében nyilatkozó, általunk igen tisztelt
gróf ur, ha a keztyűt mi sem hagyjuk heverni
s szigorú tárgyilagossággal néhány
megjegyzést kockáztatunk a feleletnek legin-
kább közérdekű részére. Igaz ugyan, hogy a
válaszban szerep adatott a „gura satuluj” — a
„petroleum”, a „Maftyek” — és „Vasilikák” —
nak; vádoltunk szándéklatokkal, melyeknek
nyílt ellenségei vagyunk s így cikkeinkben
sem fedezhetők fel s van továbbá a feleletben
sok olyan, mi szereplésre számító komoly párt-
tot semmiesetre sem illelt meg; mi azonban
eből csak azt tanultuk meg, hogy az új párt
tagjai is emberek, kik a pillanat hatása alatt
nem menekedhetnek a túlhajtásoktól. Részünk-
ről nem kívánunk másodsor is igényt formál-
ni a „feltűnő elmesség” bókjára — a válasz-
ból kivehetőleg a párt választmánya sem —
csak arra kérjük az új pártot, hogy valamint
mi feltettük róla, hogy tagjai jellemes hazafiak
is lehetnek, engedjenek bennünket is azon hi-
tünkben élni, hogy sem jellem sem hazafiság
tekintetében nem szorultunk pártválasztmányok
oktatására. A mit irtunk, legszentebb meggyő-
ződésünkben irtuk; sajnáljuk, hogy a pártvá-
lasztmány annak egy részét félreértette, más ré-
sét talán nem akarta megérteni.

A mi az elsőt illeti, aligha ildomos ép
egy egész (ha még oly kicsiny) politikai párt-
tól is oly állítások ráfogásával gyöngíteni az el-
leufélt, melyek tollából soha ki nem kerültek.
Lehet ez véletlen, de lehet szándékos félre-
magyarázás is, mi hajlandók vagyunk a párt
komolyságáról az előbbi tenni fel s ép ezért
szükségesnek találjuk megjegyezni, hogy mi
egyáltalán nincs miért takargassuk gyűlölkö-
désünket azok ellen, „kik e hazában földdel

birnak,” mivel ily takargatni való érzelmekre
hajlandóságot magunkban nem ismerünk s biz-
tosítjuk róla az új pártot, hogy barátjai közé
számíthatna bennünket is, ha csak hiveinek
vagyonna volna az, miért ellensége legyünk.
Ép úgy nem gonyoltuk mi sem a sportsman-
ket, sem a kis és nagy birtokosokat, sem At-
tila, sem Tuhutum fiait, hanem igenis gonyt
akartunk üzni az olyan sportsmanból, ki gőg-
jében azt hiszi, hogy egy országgal is úgy
bánhatni el, miként agaraival; az olyan ma-
gyar földesurból, ki a mult századból származ-
tatja vállainak szűzies voltát s a jobbágy-
korszakából a nemzetiségek feletti uralmát; s
végre Attilának és Tuhutumnak olyan fiaiból,
kik a honalapítást buzogánnyal akarják újra
kezdeni. Mi többszörösen hangsúlyoztuk, hogy
nem ismerjük az új párt embereit s így csak
a nyilvánosságra hozott programból követ-
keztettünk a párthan ily középkori emberek lé-
tezésére, örvendünk, hogy szegény cikksoroza-
zatunk adott alkalmat rá e feltevésnek, mely
nem csak a miénk, megcáfolására írásban,
még inkább fogunk örvendeni, ha megcáfalta-
tunk tettekben is.

Nincs jogunk legkevésbé is kételkedni az
új párt alakítók azon nemes szándéká-
ban, hogy szorongatott hazánk sanyaru álla-
potán segíteni akarnak. Oly országban,
hol tiszta erkölcsök még léteznek, minden
számbavehető, bármily ellenirányú párt céljá-
nak találkoznia kell egy közös pont-
a közhaza jólétének előmozdításában; a mi elválasztja
egymástól őket, nem lehet más, mint a kivá-
lasztott eszközök különbözősége. Ez eszközök
szerint szoktuk pártolni vagy elítélni politikai
felekezeteiket.

Az összes magyar sajtó egyhangulag ki-
mondta már az ítéletet, hogy az új magyar
nemzeti párt nem tudja, mit cselekszik, mivel
nincs tisztában eszközeivel. E meggyőződé-
sünknek adtuk kifejezést magunk is. Felfej-
tettük, hogy kormányt és országgyűlést bukta-
ni képtelenség addig, míg nem ismerjük azon
jobbakat, kiket helyükbe ültetünk; felfejtettük,

hogy hazánk alkotmányos kormánya és or-
szággyűlése a hon megmentését tűzvéni ki-
maga elé, vétek mindaddig ellene ingerleni a hon-
polgárokat, kikre támaszkodnia kell, míg nincs
bebizonyítva tehetetlensége; felfejtők, hogy az
utóbbi esetben is egy compact erős pártot
kell a kormány rúdja mellé szerveznünk,
hogy amannak erőt adhasson s így enmagunk
ellen cselekszünk, ha a régi pártokat is fel-
daraboljuk; felfejtők, hogy veszedelmes játék
a hazára nézve ép a kiegyezés hiveinek fel-
venni azokat, kik a kiegyezés megbuktatására
törekcsenek; felfejtők végre, hogy csak a ma-
gyar nemzetért létezőnek tekinteni e hont, vég-
pusztulásunkhoz vezet, mivel kétszer annyian
vannak e földön, a kik nem magyarok.

És mindezzel szemben mit hoz fel a vá-
lasz? megcáfolni igyekszik feltevéseinket? ko-
ránt sem, hanem ismételtelen felsorolja e hazá-
nak nyomorúságait, vádolja érette a kormányt
s újra hangoztatja, hogy „le vele!” felsorolja
a nemzetiségi agitatorok kihágásait s biztosít
róla, hogy ez urak elnémitására igen alkal-
mas szert ismer, de elhallgatja, hogy mit; erő-
síti, hogy békében akar élni a nemzetiségekkel,
de hajlandó el törlni a nemzetiségi törvényt.

És mi fogna történni mindezek után?
Ezt a válaszból tudni nem, csupán sejteni lehet.

Valóban gondolkozóba esünk felette, ha
le is írjuk-e azt, mit a válaszból kiolvastunk.
Mi azonban azt hisszük, hogy egyetlen párt
sem röstelheti bevallását célzatainak. Az ok-
mány kezében van, a hibás fogalmazásnak
tulajdonítsa a párt igen tisztelt választmánya,
ha olyasmit következtettünk belőle, mit a párt
meglehet nem vall magának.

A választmány a cikkeinkre adott fele-
letbe kitűzött feladatról szólna így folytatja:
„e végre azonban kilencz miniszteriu-
mot költséges apparátusával, felesleges és erőn-
kőn felült dotált hivatalnokai legiot, évenként
1.200.000 frba kerülő parlamentet nem
kívánunk fentartani.” A válasznak min-
den részében, hasonlóan egy az új párt kebe-
léből keletkezett s ugyancsak a „Kelet” mai

magyar — gyáva; vitéz tolvajok — híres zsiványok
stb. Beszédüket bizonyos lágság jellemzi, s azért
még a vének szava is első pillanatra gyermekesnek
tűnik föl.

A csángó nevek közül említjük: Petrás, Forró,
Balog, Bodó, András, Szócs, Biró, Tarcádi, Csicsó,
Benke, Kotyor, Farkas, Szabó, Rotár, Zágoni, Ta-
más, Huszár, Fejér, Kozák, Posta, Szász, Kicsi,
Szarka, Darvas, Varga, Martin, Kincs, Furújas, Is-
tok, Antal, Molnár, Sipós, Bucsák, Zilai, Szudit,
Bartók, Mesterke, Becze, Korsán, Bulai, Isu-
rárka, Czompó, Szaszko, Szentes, Gábor, Butak,
Kozsokár, Katona, Simon, Kantsály, Lengyel, Faze-
kas, Kósa, Egyed, Szakács, Polgár, Armoncus, Hi-
deg, Rikás, Sánta, Ago, Biszok, Ceckán, Gál, Güze,
Kádár, Csálán, Kancsal, Agaras, Körös, stb.

A csángók régi magyaros viseletük ma már
annyira egybeolvadt az oláh viselettel, hogy csak
kevésben különbözik az oláh viselettől, hanem az a
„kevés” a magyar megismertető jele. A csángó fér-
fiak hosszú, térdig érő inget hordanak, széles uj-
jakal; piros vagy kék himzéssel csírázott lehajtott
gallérral, a mit az oláhnál nem találai, s erről a
csángót, még ha már oláhba oltották is, fölismer-
hetni. A deréket önszőtte kék, piros vagy zöld öv
szorítja össze, melynek a közönséges szörkelméjű
sálók az öv fölött széles tűsző, melyet a csángó
„déször”-nek nevez, s a melyben kést tartanak, s
ide teszik erszényüket is. Nyáron szűk gatyát, va-
sárnap és télen sújtásos mellényt, fehér gyapju na-
drágot, (harisnyának hívják), fejükön félfőmagasságu,
vagy alacsonyabb kalapot piros fekete pántlikával,
aztán fehér vagy fekete báránnybőr kucsmát, a le-
gényneup derekán hosszú szijra tűzött fehéről óngom-
bokat visel, mely az ifjak szerény fényűzése, a tü-
sző náluk sem maradhat el. A legények kalapját
kedveseik által kötött keskeny gyöngyzsínor s réz-
lánczocskák díszítik. Tavasszal és nyáron egész nagy
virágbokréa pompáz kalapjukon.

A módosabb csizmát visel kordován bőrből, a
szegényebb bocskort. Ezután fekete, magyarosan zi-
norzott „szokmány” (zekét) viselnek s télen bun-
dát, melyet oláhosan „kocsók”-nak hívnak.

Egész öltözetük az erdélyi gyimesi csángóké-
hoz, kalapjuk pedig az Udvarhelyszéken divatos ka-
lapokhoz hasonlít.

A fehérség viselete tarka, keleties. A hófehér
ing, mely elől s hátul kék vagy piros sávokkal him-
zett, elég bő s redőket képezve, hull alá az övig; s

az ingvállalakat dus himzetek ékítik; szoknyájuk
nincs, hanem e helyett sötétes színű „katrineczát”
viselnek, mely talárszéles övek által van a csipőhez
szorítva. A katrineczát tartó öv fölött egy más tar-
ka szövet, a „börnyec” ötször-hatszor keríti a deré-
kot. A katrineczát másképp fátának is nevezik s nyá-
ron kék pettyes kantonból, télen pedig sötétes, bar-
na szörkelméből áll s szélei vörös sávokat mutat-
nak. A leányok hajukat, mint az asszonyok két ág-
ba fonják s elől gyöngyös párták simulnak a fehér
homlokra. A fölkontyozott szőke vagy barna haj-
zatot finom, szélein himzett, rojtos, hófehér kendő
födi, mely a domboru vállakra ér le. Ez alul a le-
ányoknál hosszú piros szalagocskák futnak le, apró
hamis arany- és ezüst pénzecskéket hintálva, me-
lyek régi vagy új pénzék formáját viselik, különféle
feliratokkal, mint „Trajectum per Trasanum Danu-
bium.” A fehéről nyakon tiz-tizenkét soros gyöngy-
füzérök ölelkeznek, közbeszurt rézlánczocskákkal; e
nyakéket a menyecskek is viselik. Az éltesebb asz-
zonyok csak három-négy gyöngysort hordanak; a
katrineza (fata) viselés csak a leányokat illeti meg.
Nyáron kivágott fekete vagy piros papucs, piros eső-
korral, télen pedig csizma födi lábait. A szegé-
nyebb leányok paradicsomi saruban járnak. A nők
egész ruhájokat maguk készítik, kivéve a papucset
és a katrineczát (fátát). Viselőit sokban elüt az
oláh nőkéttől.

Midőn a legény és a leány jegyesek, esecsebe-
cséket egymásnak ajándékozzák: a leány völlegényé-
nek adja gyöngypártját, miket aztán a legény kalap-
ján visel, a legény pedig a kalapja zsinorját díszítő
lánczocskákat adja kedvesének.

A nők csinosak, sok szépség van köztük; ter-
metük kicsiny, de hajlékony s vonásaikon finomság
ömlik el. A sok munka dacára, nagylábu és nagy-
kezdű nő vajmi ritka a csángó nők közt. Általán ha-
mar mennek férjhez, tizennégy-tizenöt éves korukban
már menyasszonyok s sok gyermekleányt látni há-
rom-négy gyermek anyjának. Falujukat ritkán bagy-
ják el, legfőkébb, ha vásárra mennek férjükkel, de
ez is egyszer-kétszer történik egy éven át; a férfai
járhat-kehet, hanem a nő honn marad, szerényen
dolgozik, neveki gyermekeit, tanítja az édes magyar
szóra. Ezeknek a derék, erényes csángó nőknek lehet
közönni, hogy a Szereth és Beszterce közti hosszán
elnyúl völgy csángó falvaiban még tisztán él a ma-
gyar szó s hangzik a magyar dal és sem gonoss olasz
páp, sem barbár oláh eddig még ki nem irthatta.

A csángó anyák tartották fön századokon a magyar
nyelvet jogos, de elvesztett földünkön, az ő gyöngö-
jő lelku mentette meg a csángó nevet a magyar
nemzetnek. A ki szétnezi Moldva földén, az nem
tud eléggé csodálkozni azon, hogy mily erős vára
egy nő a csángóknál a nemzetiségnek. Később idő,
körülmények, erőszak, megölhetik a felnőtt csángó
magyarságot, de a mit bölcsőjében tanult, az ma-
gyar szó, magyar nyelv volt, és azt az anyjától
tanulta!

Míg a nők inkább szőke, a férfiak barnák,
középtermű, sugár, kifejtett alakok, ritkán éles.
inkább szelid vonásokkal s nemes származásukat,
elárló méltóságos tekintettel. Deli magyar faj, mi-
lyen csak hunn ősei lehettek! Azt a sokszor vad,
marczona arcot, a mit alföldön eleget láthatunk,
a csángóknál hiába keresed. Bátor, de nem ravasz,
nem bosszualló, a békét kedveli s kerüli az egye-
netlenségeket. Nincsenek is a csángó falvakban pór-
patvarok. Ha baj van, elvégezik maguk közt, nem
viszik az oláh „birák” elé a hirhedt törvényszé-
kekhez.

A munkát kedvelik s azért vagyonosabbak is,
mint az oláhok; míg a férfiak a külső munkát vég-
zik, a nők szőnek, varnak s a család ruháiról gon-
doskodnak. A gyümölcstenyésztésnek nagy barátjai s
Klérésőtől nem messze a somai csángók oly híres
faoltók hogy még bojárok is őket hívják gyümölce-
seik rendezésére.

A családi élet minden tekintetben példás, bé-
kés és türelmes náluk; a törvénytelen gyermekek
ritkák, s csak a félreeső kisebb falvakban fordul
elő egy-kettő. Lopás, gyilkosság, gyújtogatás, iszá-
kosság ismeretlen a csángóknál. Sem egymását, sem
a másét nem bántja. Mondhatni szelid ártatlan élet
uralkodik köztük. Rend, tisztaság és takarosság ör-
ködik falvaikban.

A vendégszeretet, mint általában a magyarnál, a
csángónak is kiváló tulajdonsága. Kész mindenét
megosztani vendégével, különösen ha magyart lát,
eleibe fut, s házába hívja: „Jöjjön be lelkczkém:
megbédélem! (megvendégelem), — s a mi a csángó
konyhából és kamrából telik, szívével együtt vendé-
ge elé rakja, s midőn vége a vendégeskedésnek, ma-
guk köszönik meg, hogy: „Az isten fizesse meg a
Krisztuszkának” a miért vendéget adott nekik. A
bukovinai magyaroknak szőlőik nem levén, szüretre
nem egy bukovinai magyart hívnak meg, s aztán
egész szekereket raknak meg musttal és szőlővel

„KELET” TÁRCZÁJA.

Keleti testvéreinkről.

II.

(A moldvai magyarok.)

(Folyt. á.)

A csángók földére lépve, egészen otthon érz-
zük magunkat. Magyar a föld, a merre csak látunk,
s magyar szó hangzik minden oldalról felénk.

A csángók nyelve csak néhány eltérésben kü-
löbözik a magyarországi magyar nyelvtől. A cs be-
lőtt c-nek, az s-t sz-nek mondják s a neveket kicsi-
nyitik, s itt-ott belücséréket és betűelhagyásokat
engednek meg; ezenkívül vannak egybeolvasztott
szavaik, szórövidítések; közmondásaik kevés kivé-
tellel hasonlóak a mieinkhez. Nyelvüknek tulsúlyá-
ról már is eléggé tanuskodik, hogy a moldvai oláh
nyelven van olyan ezer magyar szó, a miket az em-
ber egy hallásra magyarak ismer föl. Nagyobb
megfigyelés után még többet találai.

A csángó szavakból ime egynehány: lelkeckém
= lelkecském: száros = sáros; szós = sós; ke-
szervesz = keserves; kicsi = kicsi: borocka = bo-
rocska; szótét = sötét; Iuliszka = Juliska; Anisz-
ka = Aniska (Anna); Boriszka = Boriska; cak =
csak; szárig = sárga; gyóc = gyoles; beretálai
= beretválni; páca = pálcza; reik = reájuk;
ipit = épít; kén = kin; töcér = tölcser; ligat
= liget; Anisz né = Anna néni; osztovátá = sző-
vószerk; megtrautani = szagolni; eszlem = észre-
veszem; joulai = javolni; megebédleni = meg-
vendégetelni; pesze = persze; kahalom = kóhalom
balasztó = halasztó; szilui = szőlő; paptylek =
paptelek; oltárocska = oltárocska; páterecke = pá-
terecke (pap); egyház = templom; utszegén =
ugysegéljen; naínya = nagyanya; naipa = nagy-
apa; attyikak = atyukak; anyikak = anyukak;
legesleg = legesleg; derék fiesze = nagy fejsze;
megévett = érett; tege = tegnap; uruszág = or-
vosság; tar = szűgy; elmajtovni = balasztani;
szokadalom = sokadalom, vásár; fesztékész = fes-
tékész; Iszten = Isten; közmondás: földhöz ütött

számában olvasható alsóféhérmegyei tudósításban kiválóan hangsúlyoztatik, „hogy hazánk szerencsétlen helyzetén csak úgy lesz segítve, ha ezen helyzetet teremtő rendszer megbuktatásával, egy az ország jogos kívánalmainak és a nemzet hajlamainak megfelelő rendszer léptetett életbe.” Sokat gondolkodtunk felette, mi lehet tehát e pártnak célja, ha arra baloldalt, szélsőbalt felhasználhatni vél, ha kormányt, parlamentet, nemzetiségi agitatorokat szét akar ugratni, ha sem kilencz miniszterinmot, sem 1.200.000 frtos parlamentet nem akar fentartani s mindezek helyébe egészen új rendszert kíván léptetni.

Bocsássanak meg az új párt tagjai bünnükért, de mi ebből egy kis magyar absolutismust olvastunk ki.

Szólunk róla a jövő alkalommal.

A szász universitás ülései.

Nagy-Szeben, nov. 27.

Az universitás szinte negyedfél óráig tartott mai ülése elején Nagy Imre szászvárosi követ igazoltatása képezte a tanácskozás első tárgyát.

Az igazoló bizottság indítványa, hogy nevezett követ választása kifogástalannak tekintendő, közakarral határozattá vált.

Következett a tavalyi universitás által a nemzeti vagyon leltározására kiküldött hetes bizottság jelentésének fölolvastása. A hosszas jelentés érdeme abban áll, hogy a bizottság nem volt képes az eléje tűzött feladatot egészen megoldani, mihez képest a bizottság azt indítványozza, hogy tekintetbe véve, miszerint kiküldése ideje a mostani universitás összegyűlése folytán lejárt, újból ugyanily bizottságot ugyanazon teendők végett válasszon az universitás, a leltározással járó költségeket pedig az egyetemi pénztárak fődözzék. Az universitás ezen indítványt minden vita nélkül fogadta el; a kiküldött egyetem azon indítványa, hogy a megyesi gazdasági intézet gondnoksága azon tagjai, kik a kuratorium székhelyén nem laknak, uti költséget és napi díjt kapjanak, az iskola bizottsághoz lett utasítva.

Mint más alkalommal, úgy ez úttal is el lett határozva az universitás üléseiről vezetett jegyzőkönyvek kinyomtatása.

Wittstock az iskola-bizottság nevében előadta a megyesi gazdasági tanintézet tanári testülete által kidolgozott és az intézet gondnoksága által jóváhagyott szabályzatot az intézet belső vezetéséről.

Macelariu indítványai, hogy a tanintézet címéből a „szász” elnevezés elmaradjon és hogy a szabályzat pontonként kerüljön tanácskozás alá, kisebbségben maradván, a bizottság indítványa értelmében az universitás a szabályzatot az előadó által a tanulók kizárására (relegatio) vonatkozó javallott változtatással együtt elfogadta.

Hosszasabb vitára szolgáltatott alkalmat a dr. Saalfeld megyesi gazdasági tanintézeti igazgató ré-

széről nevezett intézet első és második főtanári nyugdíjaztatására jogosultsága elismerése iránt bétéjesztett és Schiel iskolabizottsági elnök által pártolólág eladott indítvány.

Schreiber Ferenc a tárgy elhalasztását indítványozta akkor, míg a vagyon-kataster meg lesz állapítva, miután e nélkül bajos valamely új kiadás biztos rendszeresítése. Macelariu, dr. Krausz, dr. Pöcurar, dr. Tincu ezen ellenindítvány mellett, Schneider, Wittstock, Hufnagel, Obert a bizottsági indítvány mellett szóltak föl; utóbbi elfogadása után Schreiber ellenvéleményt jelentett be, melyhez a kisebbség csatlakozott.

A nyugdíjazási jogosultság Budacker által indítványozott azon megszorítással el lett ismervé, hogy ez által a már azelőtt megszavazott iskolai javadalmazások megrövidítést nem szenvedhetnek.

Az iskola bizottság nevében Rheindt által előadott indítványa, hogy az universitás a megyesi gazdasági tanintézet gondnokságának jegyzőkönyvileg köszönetet szavazzon, vita nélkül fogadtatott el.

Mindenik universitás új gondnokságot szokván választani, e választás nemsokára napirendre fog kerülni.

Még egy jelentéktelen ügy ellátása után a comes az ülést bezárván, a jövő ülést f. hó 30-dikára tűzte ki.

Nagy-Szeben, nov. 27.

Tele van örömmel a „Sachsenland” minden hű fia, mint a hólyag széllel. Annak, hogy Schmidt Konrád a lajhántuli evangélicus egyházi főtanács elnöke lett, itt örülnek, mint tót gyermek a békasónak. Volt sürgönyzés még több univerzitásos követ részéről is; tákarékoság kedvéért turmáinkint állottak össze, hogy egyekint ne gazdagítsák a távirát, öt picizulán penderitvén Gesamtbeurteilung telegrammot. Schmidt ur most boldog Bécsben mint Sectionschef, mi meg úgy találjuk még helyesebbnek, hogy immár csakugyan nem comesekedik itten; németül mondva: „Ihm ist wohl, uns ist wohler.”

Am evezzen örömmek tengerében, hisz ha öröm nem volna, ég is pokol lenne.

A folyó hét a milyen jól kezdődött, olyan jól végződik is; mert hát Bausznern Guidó, a Löcher által bevezető előszóval rekkommendált „Die Erwürgung des deutschen Elementes in Ungarn” című hírhedt férczmű szerzője, ki különben politikai szélkakaskodásánál fogva komolyan számba nem vehető ember, hatalmasan megleckezte a magyar parlamentet a közjegyzői törvényjavaslat fölött folyt vita alkalmával. Meg is dicsérte őt ezért dr. Deutsch Dániel drágálós „Tageblatt”-ja; meg kell adni Bausznernnek, hogy nevezetlapp egyik vezércikkét jól tanulta meg könyv nélkül. — Bausznern és Káspér! győzelmet nem vartak ugyan ki, hanem azért mégis hősök ők a „Tageblatt” szerint, mely azt sem tudja, hogy „melyik nagyobb” a kettő kö-

juk van arra, hogy a csángó a husz és harmincz közti éveket, tehát a legszebb időt, a katonaságnál töltse, s így a családi életből tíz egész hosszú évet kitörölnek. Míg huszonnégy éves kamasz, pozna alakulólá ficsorokat kimentenek, s hagynak csavarogni, s benyéléssel és lopással tölteni az időt; addig a csángó sokáig fegyver alatt tartják, kinezva, üldözve, a miért magyarnak született. Van még több más baj is. A csángók jó katonák, s szökést soha se kísérlenek meg.

Néhány év előtt Szucsaván a moldvai batárii vámnál egy durva katonaruhába bújtatott természetes csángó legényt találtam, ki keservesen panaszkolt, hogy hat év óta nem látta szülőföldjét, s hiába kér, könyörög, nem bocsátják haza, pedig a más oláh katonák mind otthon sütkörsznek. Oláh uralkodás és oláh igazság!

A derék csángó nép bir tehát mindama kellékekkel, a melyek egy állam hasznos polgárait jellemzik. Fájjalom, a kik fölöttük uralkodnak, csak a gyűlölt magyart látja bennük, kit nem üldözni, nem sanyargatni: egyenlő az oláh hazafiatlansággal.

Vérlázító, a miket e szegény csángó néppel elkövetnek, e néppel, melyről még az idegen utazók is csak dicséretet jegyeztek föl.

Még hangját nem hallottad s már a távolból ráismersz oláhok öltözete daczára, ősi magyar vonásairól, nemes tartásáról s tisztességtudó viseletéről. S midőn szól, az a szelid, a selypességtől mintegy gyermekded hang szivedig hat, és fájó húrokat érint panaszaiával, elhagyott árvaságának igaz szózatával.

És ha látsz egy másik csángót, ki már csak egyes szavakat tud magyarul s oláhlul mondja, hogy ő „magyar” (ungur), de már nem tudja apai nyelvét: akkor vele együtt könyezel s magadba fojtod a kifakadásokat, hisz talán úgy se hallgatna meg senki se... Hanem beszéljünk mégis, talán a köszívek olvadozni fognak, talán van még minden magyarban egy szikrája a hazafiságnak, a magyar fajszeregetnek, mely nem engedi örökre elveszni csángó testvéreit.

„Hon”ból.

László Mihály.

zúl, mivel hát a becsületet megmentették! Bizony furcsa becsületbíráskodás ez! A szász klérus hivatalos közlönye Brassórol is azt mondta volt, hogy nagyon becsületesen cselekedett, mikor Kórodi Lajoska uram Wächter Frigyesnek bizalmatlanságot szavazott, mert a strikeoló szász képviselőkhez nem csatlakozott.

Körütekintő atyáknak nem igen lehetett inyókra, hogy a „Kelet” tudósítója a Wellmann és Reichel-féle sikkasztási casusokat megírta; ezt abból magyarázom és onnan gyanitom, mert a „Herm. Ztg.” és a „Tageblatt” tudósítói, mintegy közmegegyezés alapján, egy árva szócskával sem emilitették meg a dolgot. Szép dolog a szenyest „en famille” szapulni, hanem lett volna Habos vagy Ország — Wellmann vagy Reichel — helyett a sikkasztó, lett volna hadd el hadd quantum satis. Azon kemény galuska, hogy az universitás nem közhatalóság, annyira nyomta a „Tageblatt” gyomrát, hogy könnyebbülés után kapaszkodva, azzal vigasztalódik, hogy azt csak egy kormányhivatalnok (a szász ispán) mondotta, tehát blitri, miután csak az áll, mit Gebeil Fráncz mond. Válgék egészségére az ilyen vigasztalódás, miután bizonyos, hogy ezer Mediascher Tag sem fog municipiumot csinálni az universitásból még akkor sem, ha Schmidt Konrád is mondaná, hogy az.

Külföldi szemle.

Kolozsvárt, nov. 26. 1874.

A „Journal des Debats” ismeretes bécsi levelezőinek közleményei alapján igen terjedelmesen eszteli a három északi nagyhatalom föllépését a Romániával kötendő vámegyezmény ügyében. Valami új adatot e közlemények nem tartalmaznak, hanem csak azon híreket erősítik meg, melyek ide vonatkozólag már régebben közudomásra jutottak. A „Journal des Debats” szerint a tárgyalásokat a török kormány Bácsban már befejeztéknek tekintik. A török válságjegyék csak a látszatot akarta megővni, különben a porta belenyugszik a helyzetbe. A három hatalom most készül válaszolni a török jegyzékre s a válaszban a konstantinápolyi kormányt lehetőleg meg akarják nyugtatni. A cabinetek úgy szólnak kezességet akarnak vállalni azért, hogy a porta souverain jogai épségben hagyatnak s a fejedelemségekkel kötendő kereskedelmi egyezmények politikai vagy a porta felségjogaival ellenkező czölökre kizsákmányolhatni nem fognak. Mindez azonban az egyszer megindított actiót meg nem akasztja s az osztrák-magyar kormány tudvalevőleg már megkezdte az alkudozásokat Bukarestben.

A berlini félhivatalos „Nordd. Allgemeine Zeitung” tegnap említett vezércikkének fontosabb része így szól:

„Ama czáfolatokkal, melyekben a bécsi független sajtónak a német kormány irányában követelt magatartásáról tett legutóbbi nyilatkozatunkat számos nyilvános felszólalás s még számosabb magán közlemény részesíté, teljes okunk van megelégedve lenni. Minthogy hírlapírói kötekedéstől menteknek érezzük magunkat, szívesen veszünk róla tudomást, hogy a legkülönbözőbb részről azt válaszolják nekünk, hogy a bécsi sajtó gyűlölködéseiből a német-osztrákok hasonló érzelmeire levont következtetés elhamarkodott és alaptalan. Elégtétellel halljuk ismételtlen a biztosítást, hogy ama lapokban semmi esetre sem az osztrák nem valódi érzelme jut kifejezésre, s hogy ez tulnyomó többségében a német birodalom iránt jó hangulatot táplál s épen oly élénk óhaját van az áthatva, mint mi, hogy a barátság köteléke Ausztria-Magyarország és Németország közt állandóan megszilárdíttassék. Nem akarjuk tagadni, hogy mi a sokat olvasott két bécsi lap — az ottani sajtó choristáit bátran mellőzhetni — jelentőségét talán túlbecsültük, midőn őket annak vettük, a minek mondják magukat, az osztrák nép közvéleménye független organumaiak. A lehető legzavályesebben fogadtuk ama számos felszólalást, melyek egészen más nézetnek adnak kifejezést, mint a mely e lapok hangjából és jelentőségéből már nagyon is régóta élénk lépett.”

A „Nordd. Allg. Ztg.” azután ama kérdést veti föl, hogy a lapok, ha nem az osztrák közvéleményt fejezik ki, mit képviselnek tehát, azt mondja: ama frank-tireur-hadjáratot, melyet a lapok hazug hírek terjesztésével Németország ellen folytatnak, semmi képen sem lehet hallgatással mellőzni.

Az olasz trónbeszéd azon része, mely a külpolitikára vonatkozik, így szól: „Senator és képviselő uraim! Örövendek, hogy arról biztosíthatom önöket, hogy a legjobb viszonyokban élünk minden külső hatalommal. Örömmel veszem folytonosan ama nagy érték bizonyítékait, melyet a többi államok Olaszország barátságára fűtenek. Ez jutalma ama mérsékletnek és sziládságnak, melyet magatartásunkban követünk. Midőn Olaszország ehhez ragaszkodik, folyton be fogja bizonyítani, hogy a szabadság a renddel párosulva a legfőbb feladatokat megoldani képes, s hogy dicsejtjes célját el fogja érni.”

Az olasz kamra 508 tagját a lapok következőleg csoportosították: 257 jobboldali, 199 baloldali és 34 független képviselő. Tényleg csak 486 képviselő van megválasztva, mert 22 kettősválasztás történt. A ház körülbelül egy negyedrészen új emberekből áll. A főnemességet 12 herceg, 10 marquis, 53 gróf és 14 báró, összesen 89 tag képvisel-

li; ezek közül 5 herceg s három marquis az ellenzékhez tartozik, míg a többiek a kormány pártján állanak. Van a kamrában 125 ügyvéd, 10 bankár, 22 tábornok és tőrsztiszt, 5 tengerésztiszt. Az ellenzék padjain 16 egykori Garibaldianus foglal helyet, kik most is régi vezetőjük köré fogurk csoportosulni, ki tudvalevőleg két helyen lőn megválasztva. Van továbbá a kamrában 17 hírlapíró és 24 tanár. Határozott repubblicanus Garibaldianus kívül az egész parlamentben csak hét van. A kamrában tegnap volt az elnökválasztás s 236 szóval 172 ellen Biancheri kormánypárti lőn megválasztva.

A mi a nagy hatalmaknak Aarifi pasa választ megelőző jegyzékét illeti, azt mondja a „Journal des Deb.” bécsi tudósítója, hogy az nem volt collectiv jegyzék, a három nagyhatalom nem tartotta szükségesnek ily ünnepélyes lépéshez folyamodni, ez egy nagy pressio jellegével bírt volna, a mi pedig sem a hatalmak intentiójával, sem pedig a dolgok valódi állásával nem állott volna összhangban. A három nagy hatalom követői egyszerűen csak azonos utasításokat adtak tolmácsaiknak s megbízták őket, hogy azokat a török külügyérnek és a nagyvezérnek tudomására hozzák.

Ez instructiók pedig következőkből álltak:

„A három hatalom kijelenti, hogy semmi esetre sem kívánják lazítani a kötelekeket a vasall-fejedelemségek és ezuzerain udvar között és legkevésbé sem akarják a porta előjogait érinteni, de a fejedelemségek geogr. helyzete és különös intézményei nem engedik meg, hogy azok az ottomán birodalom többi tartományával assimiláltassanak. A három hatalom érintetlenül hagyja a kérdés jogi oldalát, de nem engedhetik meg továbbra is, hogy tényleges érdekek egy formakérdés által veszélyeztetessenek.

A dragománok tehát felhatalmaztattak, hogy kijelentsék a török kormánynak, miszerint a három hatalom jogosítottnak hiszi magát egyes egyezményre lépni a fejedelemségekkel vám- és kereskedelmi ügyekben. Biztosítják a portát, hogy az egyezmények egyáltalában nem bírnak politikai jelleggel, csak az illetékes kormányok által fognak aláírtni, de nem kapnak souverain szentesítést.”

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapestén nov. 27. 10 ó. 30 p. d. e.

Érkezett, nov. 27. 11 ó. 15 p. d. e.

Az adóügyi bizottság befejezésén a bor- és husfogyasztási javaslatot, a házbéradó javaslatot, a pénzügyi bizottság a honvédelmi költségvetést kezdé tárgyalni. Csanády Sándor Kossuthnak Szoboszlón Bereg megyében két telket ajándékozott. A Turóc-szentmártoni panszláv iskola ügyében a vizsgálat befejeztetett s kiderült, hogy ez iskola egyáltalán nem evangélikus tanintézet.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 28. 1874.

— **Színházi hírek.** Színházunkban december elsején Auber dalműve „Fradiavolo” új jelmezekkel adatik elő, 2-dikán „Dolores” kerül szíre; ez előadásban a vendég szerepléséből visszatérő Németi Irma k. a. is részt vesz, ki Szamosújvárt hónap — e hó 29-én lép fel utószor. 3-dikán Shakespeare „Coriolán”-ját fogjuk élvezni, Jókainéval Volumnia szerepében. 4-dikén „Norma”, mely alkalommal Adalgisa szerepét Szabó Antonia k. a. fogja énekelni. 5-én „Idégek.” E kitűnő vigjáték főbb személyesítői: Mátyás, Szentgyörgyi, Földényi, Kassai stb. 6-án „Liliomfi.” Ünnepelel vendégművésznők: Jókainé jutalomjátéka Shakespeare „VIII. Henrik”-jében; utolsó fellépte pedig „Rang és szerelemben” 14-én leend. D. Boér Emma Jókainé urasszony bucsu vendégjátéka után lép föl valamelyik jobb szerepében. E minden tekintetben érdekes és változatos műsorozat eléggé mutatja, hogy az új művezetői rendszer nyomán színházunk egén új élet hajnalra kezd derengeni s derék intendansunk Korbuly Bogdán intézkedései művészi tekintetben is eredménydus hatással lesznek színházunk viszonyai felvirágoztatására.

— **Dr. Koch Antal** egyetemi tanár értekezését: „adatok Kolozsvár vidéke földtani képződményeinek ismeretéhez” a földtani társulat nov. 25-én tartott ülésében olvasták fel. Az értekezésből a „Ref.” nyomán kiemeljük a következőket: Két év alatt számos megfigyeléseket tett és többrendbeli gyűjtéseket eszközölt. Azonban még igen sok vizsgálói való van hátra, míg a harmadkori rétegek viszonyai tökéletesen megállapítottak. Kiindulási pontul azon munkákat vette érveül, a melyek Kolozsvár vidékének földtani viszonyait és Erdély harmadkori képleteit tárgyalják. E vidék nem nevezhető medencének, mert a valódi medencének az csak igen kis részét képezi. A harmadkori rétegeknek egész sorozatát föltárja ez erdélyi medence. A jelenkori képződmények a következők: a Szamos és

Nádas folyó talaja, mely a mikroskóppal vizsgálva, a korbany tartalmát mutatja, a mi a kutak tartalmának rossz és ihatlan voltát idézi elő. Előfordulnak a gránit-görlecek és a trachyt-görlecek, ugyancsak a homokkő-gömbök. Mint negyedkori képződmények jelentkeznek a vörös-sárga agyag 1—3 öl vastagságú. Kvarckavicskák és mészgumók is. A szerves zárványok e képletben igen ritkák. Azonban különféle csigafajok fordulnak elő. Továbbá a kavicsképletek és a meszes anyag, mely egész a hegységekig húzódik — igen nagy elterjedésnek örvendnek. A harmadkori képződmények sorát leginkább a gipsztelepek, neogen és oligocén-képletek, homokkővek képezik. A legfiatalabb harmadkori képletek keletnek fekszenek. Az alsó neogenképletek gipszrétegben és trachyt-tufában fordulnak elő. A rétegek a harmadkori képleteknél igen zavarosak. A közetrétegek közt kiváló érdekléssel bírnak a Békás-patak mentében emelkedő gipszfalak, melyek jégvirágokhoz hasonló bekéregesedést mutatnak. A talajnak számtalan helyen való besüppedése e vidéken a gipsz kiterjedéseinek tulajdonítandó. E közetekben a puhányokból gyéren előfordulnak folaniferák és globigerinák. Előjön még e képletben a hyalit is. A homokkő nagy mennyiségben van képviselve, mely telve van puhányokkal, mintegy héjazott-homokkőveket képezvén. Értekező a tárgyalat rétegeket közép-oligocénnek veszi, amár 6 is ezt csak kérdés alatt tévé, mert mielőtt a kérdés behatárán tanulmányozva nincs, addig határozottan erre vonatkozólag nem lehet szólni. Ezután értekező az itt előforduló briozoa tájag faunáját ismerteti, mely ismertetéshez egy kutásat adta az anyagot. Ebből kitűnik, hogy szerinte hasonló az említett briozoa tájag a budai tájaghoz és márgához. Az említett közetekből az erdélyi múzeum-egyetem nagymennyiségű példányoknak van birtokában. Értekező ezeknek és a sajátjainak átvizsgálása után a közetek sorozatát adja elő. Kolozsvár vidéke helyeinek főalkatrészét a durva mésztész, mely puhányok feleiben rendkívül gazdag és számos kőbánya által van feltárvá. Ezután értekező igen aprólékos részletességgel említi s illetőleg sorolja föl a közetemeket, valamint az azokban előforduló puhányokat. Megemlíti, hogy az értekezéshez egy a Kolozsvár vidéke földtani viszonyait feltűntető térkép is volt csatolva.

— **Az egyetemi jogász ifjúság** tegnapielőtt tartott közgyűlésen megválasztotta a jogász segélyegylet javára rendezendő táncvigalomra elnökét. A két jelölt közül Keresztes István IV éves joghallgató választatott meg ifj. kibédi Biasini Domokos 8 szavazata ellenében. Az egyetemi összes polgárság ma este fogja választani bábelnökét, eddig Krasznai Olivér és ifj. K. Biasini Domokos a jelöltek.

— **Felhívás.** A helybeli önkéntes tűzoltóegylet parancsnoksága folyó évi december 1-én déli 12 órakor az örtoronyban a fizetési tűzoltók által a folytonos örködést megkezdő; felhívata az egylet minden tagjai, hogy a fenn irt napon d. e. 11 órakor a városház előtti téren, még pedig a mászó és szivattyús tagok teljesen felszerelve, a rendfenntartó tagok balkarjaikon jelvényekkel jelenjenek meg, a honnét az egylet lobogója a tűzoltók őrnyájára vitelvé, ott a fizetési tűzoltók szolgálati szabályai fel fognak olvastatni és déli 12 órakor egyik fizetési tűzoltó órállomási helyére az örtoronyba bevezettetik, hol őrszolgálatát megkezdő. Az önkéntes tűzoltó parancsnokság nevében 1874. november 28-án. Minorich Károly főparancsnok, Nyárádi Lajos segédtsz.

— **Blummer Zsigmond** zongoraművész hangversenye hétfőn este lesz a színházban, a már közölt műsorozat szerint. Azek után, a miket a mivelt világ legnevesebb zene kritikusai irtak: a legnagyobb feszültséggel kell ez előadásra várunk. Ambros például így szól hozzá Götzöczel: „Köszönöm, hogy egy derék férfival ismertettél meg!” — odább pedig olyannak tetszik előtte, „mint egy zongorajátzó Mercutio, vagy mintegy Schiller-alakította Herkules, avagy, mint egy Othello, ki Desdemónáját: a zongorát, szereti, de meg is reszketeti.” „Hangversenyei mintegy zenei nyilvános erőszakok — de oly szeretetreméltó modorban, hogy nincs az a büntető-codex, sem bíró, a kinek valami kifogása lehetne ellene. Hogy úgy mondjam: mesterileg önti szobrait, de az apró ékítési munkákhoz semmi kedve. Azonban tizsalon zongorajátékokat szívesen odaadok ezért a zord, becsületes Mercutioért, kiből a férfias és művészi érzék derék egy magva rejlik.” Ugyanígy elismeréssel emlékezik Blummer ur játékáról Hanslick, Schelle, a legtekintélyesebb bécsi, magdeburgi, königsbergi, stettini, rigai, lübecki — sőt a zenei tekintetben oly válogatós lipcei lapok is. A lipcei zenei folyóirat, a többiek közt, így szól: „Már ismételve alkalma volt lapunknak Blummer ur játékáról elismerőleg szólni s most is örömmel üdvözlünk, hogy ugyanazon mértékben hangoztathatjuk Blummer ur játékának előnyeit: egészséges, természetes, plasticus nyugalma előadását, menten minden mesterkedéstől és szenvelgő modortól sat.” Végül Lenz, az ismeretes pétervári zeneiész bírálatából idézünk néhány tételt. „Soha nagyobb és hatalmasabb hangot teljben és színezetben — am, korántsem a csendülés mechanikus ereje által — nem hallánk.” „Blummer két hangversenyében a zenei gondolat minden tényezőjét zongorájával a mester szellemében értelmezte.” — „Beethoven — s nem magát adta. Blummer a legobjectív-nemesebb

modorban játszta, valóban méltóan e műdarabhoz” stb. Ily ajánlatok után csakugyan nagy érdeklődéssel nézhetünk a hétfőre estéle.

— **Necrolog.** Kethely József, kolozs-dobokamegyei tanfelügyelő, az édes apai sziv kimondhatatlan keserűségével jelenti, hogy szeretett leánya, Kethely Katalin, 17 éves korában s így ifjú élete legszebb virágában, tüdőorvadás következtében, f. hó 27-én reggeli 9 órakor meghalt. Mint Jóbbhoz hajdan, úgy érkeznek hozzá gyors egymásutánál, a halál gyászköveit, csapást csapásra mérve. A be sem gyógyult sebek felszakadva, újra vérzenek e családi boldogságának romjai felett méltán veheti ajkaira a kesergő próféta szavait: „az ur egyik bánatomra más bánatot adott; a fájdalom miatt el fogyatkozik az én szivem.” A vigasztalás szava elhal az ajkakon, mert itt csak az szólhat és vigasztalhat, ki az élet és halál mindenható Ura. A korán kisenvedettnek hült tetemei folyó hó 29-én délután fél 3 órakor, a feletők tartandó rövid ima után, fognak az édes anya és testvérek porladó hamvai mellé, külmónostorutczai szállásáról a köztemető kertében nyugalomra tétetni.

— **Szathmáry Károly**, elismert hírv művész hazánkban, ki 31 éve telepedett meg Romániában s legkiváló a nép- és táj-jellegű festészet terén érvényesítő művészetét, Európa nevezetesebb államaiiban körutat tesz s aquarell képeit fel egész Angliáig be akarja mutatni. Romania eredeti szép sajátosságai, viseletek, tájak, óépitmények bőv anyagot szolgáltatnak a művész tehetségeinek a legkiváló a most uralkodó Károly műpártolása mellett nagyszámú festmény készült el, melyeket Szathmáry a művészet iránt érdeklődő közönségnek be kíván mutatni. Körutját szülőtte földén kezd meg s kép-kiállítására már holnap szemléltethető lesz a városi Redout-nagy termében. Előre is felhívjuk közönségünk figyelmét e kedvező alkalomra, képzőművészeti tekintetben oly kevés élvezet kínálkozáva számunkra városunkban.

— **Blummer** zongora virtuoz közelebbi hangversenye alkalmából, nem tartjukjérdektelennek fel-említeni, mit egy bécsi lap az Ehrbahr féle zongoráról ír. Az Ehrbahr zongora, melyen Blummer játszik, egyike az első, most tökéletesítettnek, melyek e minta szerint a világhírű gyárból kikerültek s egy szerszmind a bazi iparterén korszakot nyitni hivatvák. Egy összehasonlítás alkalmával Steinway nagy új (2400 frt, értékű) zongorájával New-Yorkból, ugyanazon művészől ugyanazon darabokat játszva, az egybegyűlt s valóban illetékes műértők ítélete szerint kitént, hogy hangjának erőnye s érzésre nézve mindkét hangszer egyenlő vala, a hangbeszéd finomságát, moduláció-képességét s a hang ruganyosságát illetőleg azonban az Ehrbahr zongora amattól a korszorút elragadta. A Steinway-féle-hangszer ama tömör, némi- leg nehékesen folyó hangtelje nem feleltethető az épp oly hatalmas Ehrbahr hangszer lélektelens olvadásosságát. Utóbbinak valami emberi lelki fekszik hangjában stb.

— **A brassói kereskedelmi és iparkamara** felterjesztést intézett a kormányhoz az addótvényjavaslatok tárgyában. A felterjesztés különösen azt hangsúlyozza, hogy az új addótvényjavaslatok rendkívül terhesek az erdélyi ipar- és kereskedelmi viszonyokra. Most is, ugymond a felterjesztés, nehezen állhatják meg az erdélyi iparosok Moldva Oláhországban a versenyt az angol, belga és franczia kereskedőkkel, s ha az új addójavaslatokkal az iparos termelés Erdélyben még megdrágíttatik, teljesen le szorulnak az erdélyi iparcikkak a keleti piacokra. Már is nagy a kivándorlás Erdélyből, az új javaslatok által ez még elősegítettik.

— **Bál a külügyminiszter** anyjánál. Homonnán, a homonnai Drugethek ősi sas fészke mult szombatban — mint a „Pölv. lapok”-ban olvassuk — fényes mulatság színhelye volt. Annak ez idő szerinti urnöje: özvegy gr. Andrassy Károlyné adott diszes táncestélyt az érdekes termekben. Már maga e történeti emlékü várkastélynak fényárban uszó homlokzata, a melynek ablakain kisugárzó fény egészen bevilágítja az előtér, meglepő látványt nyújtott. A diszes termék hosszú sora megtelt vendégekkel. Érdekes e termék közt az, mely étekezől szolgál, falait ősi arcképek díszítik s minden ódon-szerű széke más-más családi czimerrel van kihalászva. A táncsteremben a jelenleg élő gr. Andrassyak életnagyságú arcképei függnek. Az estélyre megjelent társaság igen diszes volt. Köztük: gr. Andrassy Gyuláné, Ilona leányával és két fiával, gróf Andrassy Manóé Irma leányával és fiával, gr. Stáray Antal és neje, gr. Stáray Viktor és neje, gróf Stáray Ferdinand nejével és két leányával, b. Barabás Mihályné, b. Fröhlichné két leányával és fiával, Jánosné, gr. Csáky Szerána, Szirmay Pálné, Szerviczky Györgyné stb.; a férfiak közül Henneberg lovag alezredez, gr. Török László és József, Szerviczky István huszárszázados, Szerviczky Ödön, b. Vécsey Sándor főispán, Dokus József alispán, valamint ennek Gyula és Ernő fia, Vladár Emil, Szirmay Gyula és Géza, Szirmay István, gr. Zichy stb. A diszes társaság a legfesztelebb jó kedéllyel mulatott vasárnap reggeli fél hétig. A ház urnöje mindenkire kiterjeszté figyelmét s egész örömmel mulatott vendégei közt. Általában a köztiszteltben álló öreg grófnő a legnemesebb gondolkodású hölgyek közé tartozik. Ő mindenkit saját értéke szerint becsül, és a ki arra műveltsége által igényt tarthat, e grófnő háznál mindig vendégszerető fogad-

tatásra számolhat. Időnkint élvezetes estélyekre gyűjti a vidék értelmiségét. A házi asszony tisztjében ezutal a külügyminiszter neje és leánya is a legszeretettelőbban osztoztak.

— **Az országos képzőművészeti társulat** fővárosi és vidéki tagjainak közelebb fogja szétküldeni idei albumát a sorsjegy-illetményekkel együtt. A későbbi-letnek azon örvendetes oka van, hogy a tömeges tagszaporodás a társulatra nézve már az idén lehetővé tette, hogy ígértét beváltva: 4 lap helyett 5 lapból álló albummal kedveskedhetik részvényeseinek. Minden egyes albumlap műtökélye leg-szebb bizonyítékát képezi a társulat haladásának. A rézkarcu és rézmetszetű albumlapok már is egy színvonalon, részben fölőtte állanak a leghaladottabb külföldi műgyesületek hasonló kiadványainak. A társulat által régebben közzétett programhoz híven mindjárt az első album az országos képtár régiebb remekművei közül kiszemelt három művészi reproduciót tartalmaz. Ott van a képtár egyik gyöngye: Van Cuy „Tehenek” című festvény, melynek eredetijéért egy orvos műbarát 80,000 frtot ajánlott. Ott van Rembrandt „Írástudója,” az a kis remekmű, melytől az agg Eszterházi oly nehezen tudott megválni s harmadiknak egy gyönyörű holdvilágos tájkép Vander Neeirtől, ki e hatásos genre nek leg-szerencsésebb művelője volt. Mind a három fest-szerencsésebb művelője volt. Mind a három fest-ményt Unger Henrik bécsi tanár metszette, kinek finom vésője a hollandi képtárak ismertetése által európai hírnévre emelkedett. A modern mesterek sorát a társulat albumában Munkácsi Mihály nyitja meg „Az iskola előtt” című ismert hatású kedves képpel, melyet szintén Unger tanár metszett. Az ötödik albumlap rézmetszet; Martin műve: Ramberg akadémiai tanárnak Goethe „Werther”-jéből merített festménye után, ki ugyancsak Goetheének „Dorottya” című költeményéhez készített illustratio által a legszelebb elterjedésű hírnevet szerzett s jelenleg több fiatal festész hazánkfiának oktatója Münchenben. Ez utolsó lapnak kivételével a többi egyik vagy másik szempontból egyuttal hazai érdekű s hogy a társulat ezen irányt szemlőlő nem téveszti, bizonyítja az, hogy a jövő évi album számára már is elkészült, Doby vésője által Herovitz festész hazánkfiának a bécsi világtárlaton feltűnt zsi-nagógája; metszés alatt van továbbá Than Mórnak „Szép Ilona” című falfestménye a fővárosi redontban s fametszési sokszorítás végett Lotz Károlynak egy magyar életképe Morelli orsz. m. rajztanodai tanár által. Az orsz. képtárból válogatott legjelesebb művek közül például Gonzales Coques „Van Eyck” családja, Leonardo de Vinci hires Madonnája s több más remekmű folytatolagos reproduciója, résziint Doby Jenő résziint franczia és német hírnevesebb metszők kezére bízott. A nagyobb mérvű legbecsebb lapok rézmetszetű kivitelle szánvák s mert e modorban hosszabb munkát igényelnek, a megállapított sorrend szerint csak a jövő években fognak kiadathatni; de ha a hazai közönség oly mérvben, mint eddig jövőre is támogatja a társulat ezen hazafias művállalatát, akkor nemzeti képtárunk oly kimerítőleg és oly kitént sokszorítványok által lesz ismertette, nemcsak az országban de külföld előtt is, mint azt kevés európai képtárról mondhatjuk.

— **A guillotine** Magyarországon. Budapest-ről írják a „Tem. Ztg.”-nak: Csemeghy büntetőtvényjavaslatla tudvalevőleg a halálbüntetés módjánál a kötél helyett a guillotine helyezi kilitásba. Az első ilyenmű gép a napokban készült el egy helybeli gyárban, egy régi guillotine mintájára, és vasárnapi délután a gyár udvarán általános próbát tartottak vele. A deliquensek szerepét ezutal két borju játéza, melyek szabályszerűleg a deszkához kitétek: a deszka felbent, egy nyomás a rugóra, a kés lezabart, és fej lenn feküdt a gép alá tett fűrészporral telt kosárban. A gép nem franczia, hanem a régiebb szász minta (magas guillotine) szerint készült, és a légbe nyuló hosszú vörös karjaival elég borzasztó látványt nyújt. A kés, mely aczél sinekben mozog, másfél mézsa súlyával bír és derék háromszöget képez, melynek hosszabb befogóján van a kés éle.

— **Manzoni** házáat Mailandban Bernardo Arnabold lovag vette meg. A lovag elrendelte, hogy a szobák, melyeket Manzoni életében lakott, ugyanazon állapotban maradjanak, mint a minőben az ünnepektől halálakor találtatának. Manzoni művei minden barátjai és tisztelői számára szabad bemenet engedtetik a termekbe.

— **A zsidóság a zenében.** Nem rég valaki, ki Wagner ily című rőpiratát „a zsidóság a zenében” csaknem végig lapozta, e kérdést veté föl: „De hát miben is különbözik tulajdonképen a „zsidó zene a Wagnerétől?” A felelet így hangzott: „A zsidó zene egy királyt egészszégesse — lásd Samuel 1. fej. 16 verse — a Wagner zene azonban egy királyt beteggé tett.”

KÖZGAZDASÁG.

— **Szeszkivitel Svájcba.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara a m. kir. földmívelés- ipar és kereskedelemügyi miniszterium által értesített, hogy a Genfben székelő osztrák-magyar consulnak jelentése szerint, a jelen viszonyok között a burgonyából készült s finomított szesz kivitele Magyarországból Svájcba nyereséggel eszközölhető.

— **Az osztrák nemzeti bank** heti kimutatása nov. 25-ről: Bankjegyforgalom 305.511.320 frt (—5.129.640 forint), girobetételek 904.370 frt 51 kr. (—129.521 frt 2 kr), beváltandó bankutalványok és más esedékes passivák 1.487.771 forint 59 kr. (—374.654 frt 21 krajczár.) Fedezet: Érczalap 143.565.839 frt 10 kr. (—43.988 frt 75 kr), érczben fizetendő váltók 4.490.071 forint 85 kr (+535.867 frt 88 kr), államjegyek, melyek a bank tulajdonában állanak 1.611.786 frt (+742.299 frt), leszámítás 140.788.384 frt 96 kr (—3.698.589 frt 57 kr) kölcsönök 35.504.000 frt (—166.100 frt), földtehermentesítési kötvények beváltott szelvényei 196.438 frt 56 kr (—1.037.196 frt 6 kr), beváltott és bórzeszerűleg vásárolt záloglevelek 3.441.466 frt 66 kr (+36.333 frt 33 kr), összesen 329.597.987 forint 13 kr. A hó végén készpénzben kiegyenlített követelése a banknak a jelzálog-utalványozási üzlet bizományszerű kezelése után 333.002 frt 41 kr. (—621.785 frt 95 kr.)

— **A kolozsvári piac árjai** nov. hó 26-ról. 1874. (alsó ausztr. mérő középár.) Tisztabuzza 4 frt 90 kr. Elegybuzza 2 frt, 90 kr. Rozs 3 frt 5 kr. Zab 1 frt 85 kr. Széna 1 frt 80 kr. Alomszalma 65 kr. Egy öl fa 36 frt. 11 frt. Fagygyugyertya 35 kr. Marhabús fontja 20 kr. Konyhaliszt 11 kr. Rizs 16 kr. Gyöngykása 24 kr. Borsó 24 kr. Lencse 25 kr. Paszuly 24 kr. Pityóka 95 kr. Disznónózsir 56 kr. Hagyma 10 krajczár. Fokhagyma 12 krajczár.

Távíratil tudósítás a bécsi tőzsdéről

Nov. 27-én 5% Metalliques 69.85 frt. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 74.45 frt 1860. Kölcsön 109.25. Bankrésztvény 997 Hitelintézetirésztvények 233.75 London 110.55 ft. st. Ezüst 105.25 Cs. kir. arany 524½. Napoleonkor 891. — Urbéri kötvények: Magyarországi 78.10 Temesi 77.25 Erdélyi 74.75 Horvátországi 79. —

Felelős szerkesztő: Szász Béla

A közönség köréből.*

Értesítés és köszönetnyilvánítás.

Az egyetemi ifjúsághoz e lapok 245-ik számában a levelek ügyében tett indítványom, az ifjúság tömeges aláírásával magává tévén, elfogadtatott és meg is valósult. E hó 24-ikétől kezdve az egyetemre szóló mindennemű postai küldemények, egyszerű, ajánlott és pénzes levelek, lapok, csomagok stb. az egyetemre posta érkezés után azonnal elhozhatnak, és azon rendtelenség, hogy csak 3-ik kézből kaptuk meg küldeményeinket, hogy a levélhordó minket, mi pedig őt keresve napokig sem juthatunk ajánlott leveleinkhez; meg van szüntetve. Midőn ezt az összes egyetemi ifjúság tudomására hoznám, egyszersmind az ifjúság nevében köszönetemet kell nyilvánítanom méltóságos Simon Mátyás postafőnök urnak, ki az indítványra, már megtételek, igen elzákeny átiratban válaszolt, és a külön fiokot diájkól megadni sziveskedett; az ifjúság iránti figyelmet már indítványunk tételek is feltételeztük róla, nem is csalódtunk benne: fogadja érte köszönetünk ismételt kifejezését.

Kolozsvárt, 1874. nov. 26-án.

Sándor Kálmán,
mint indítványozó.

Nyilttér.

Alólt bator vagyok azon egyéneket, előkelőbb városokból fölszólítani; kik egy dusan u. m. ércz- és faporsóval, valamint a temetkezéshez tartozó minden szerelvényekkel, (diszes gyászkocek stb.) rövid időn ellátott temetkezési intézet felállítására kezeleésnél mint részvényesek vagy társak lenni óhajtanának engem mielőbb értesíteni sziveskedjenek.

Fried Adolf,

ércz-koporsó gyáros és temetkezési
intézetek rendezője Kolozsvárt.

Jelzálog kölcsönöket

A birodalom bármely részében, telek könyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzügyviszonyoknak — 1000 frttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, Orvár, bástya utca 6 szám. Ugyanott van a nyitair gépgyár erdélyi egyedüli főraktára, hol mindennemű gazdasági gépek kaphatók vagy megrendelhetők.

Nagyobb gépeknek részleteztetések is elfogadtatnak. (Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.)

* E köznémetű felajánlásoknak aszant rovat alatti közleményekért csupán a saját-hatóság irányában vállalt felelősséget.

(451)

ÉLETITAL,

kítűnő háziszér.

váltó- és mocsárláz, bél- és gyomorgörös, epe-inger, hányás, tengeri betegség, vizeletszörülés, álmatlanság stb. ellen.

Ara egy nagy üvegnek 65 kr., kisebb 50 krajczár.

Sós-borszesz

mint háziszér

Mr. William Lee utasítása szerint. Gyors hatást eszközl: Rheuma, csúsz, szagattás, fagyás, fog, fej és fültájdalmak, szemgyulladás, rákfekély, bennlások stb. stb. ellen; sőt fogtisztító szerül is igen álmható, mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tiszta szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után.

Ara egy nagy üvegnek 80 kr., kisebb 40 kr.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven jelentékeny orvosi és egyéb elismerő bizonyítványokkal, valamint bismarckosaim névsorával, minden üveghez mellékeltek.

BRÁZAY KÁLMÁN,

Budapest, gyári iroda és központi főraktár országút 24. sz.

Lerakat Kolozsvárt: WOLFF J., Karvázy Árpád, Somlyai László, Bánfi-Hunyadon: Dittich Sámuel, Tordán: Wolff J. és fia, és Amberboy Miklós, Székely-Udvarehly: Solymosi F. Marosvásárhely: Bucher Miksa és Reichardsparg P. Marosújvár: Szentpétery János és Virág Tamás, Kocsárdon: Basa Gergely, Nagy-Ényed: Winkler F., Páncsai Sándor, Bisztritsányi L., Cserer J., Vársárhelyi K. Maros-Ludason: Szabó Sándor.

(2-3)

(395)

(6-12)

Nagy feltűnést okoz

HOROWITZ L.

úján nyitott 27 kr. mariahilfi kézműipar háza,

Mariahilfer Hauptstrasse 77 sz.

Ez felülmúlhatlan a maga nemében s nagy választékot nyújt mindenféle ruhakelmék, vásznak, sivat, barcheud,

vászon, damaszt-törölközők, asztalkendők és abroszokban, nehéz hossz-szőnyegek, matrácok, sivat, csipke-függönyökben sat.

A t. cz. közönség kényelme tekintetéből mindenféle kézműipari és divat-árut, aránylag jutányos árban, csatoltam raktáramhoz.

Mustrák ingyen és bérmentesen. Megrendel. sek utánvét mellett a legpontosabban teljesítenek.

Főraktár Nagy-Várad Sz.-László tér.**P. MAYER FARKAS**

Első érmelléki

BOR-NAGY-**KERESKEDEŐ**

Kolozsvárt bel-középutca Kisegítő épület alatt.

Bátorkodom a n. érdemű közönséggel, ugyszintén az eddig is ismeretes tisztelt üzletbaráttal tudatni, miszerint itt helyben évtizedek óta folytatott.

(396)

(6-6)

bor-nagykereskedésemet

a n. érd. közönség kényelmére, egy nyilvános állandó üzleté alakítottam át, hol is mindenemü asztali, csemege, fehér vagy vörös, bel- és köiföldi borokkal, francia és magyar pezsgőkkel üvegekbe, vagy veder, akó- és hordó számba, mindenkor kiszolgáltatni képes leendek.

Több mint 30 év óta fennálló legjobb hírből levő bor-üzletem remélmem engedi, hogy a n. érd. közönség becses pártfogását kiérdemlem, mi legfőbb törekvésem lesz.

Tájékoztató alanti árjegyzék szolgáljon u. m.

Asztali borok 1 kupás üvegben	— frt 40 kr.	Csemege borok 1 boutellia 1834-beli	1 frt 50 kr.
Igen finom 1 kupás üvegben	— frt 48 kr.	Neszmélyi, magyarati 1 boutellia	— frt 50 kr.
1/2 Bakar 1 kupás üvegben	— frt 60 kr.	Risling	— frt 70 kr.
Budai vörös 1 kupás üvegben	— frt 60 kr.	Muskotály	— frt 80 kr.
Az üvegtől 12 kr. betétel és annyiba visszavétel.		Egri vörös 1 boutellia	— frt 50 kr.
Csemege borok 1 boutellia 1868-beli	50-60 kr.	Budai Sashegyi	— frt 70 kr.
Csemege borok 1 boutellia 1862-beli	80 kr.	Ausztriai 1 boutellia	80 kr.
Csemege borok 1 boutellia 1858-beli	1 frt — kr.	Bordeaux vörös 1 boutellia 2 ftől	3-50-ig.
		Rajnai 2 ftől	3-50-ig.
		Magyar pezsgők 80 krtól 1-50-ig.	
		Roederi 1-60 krtól 3 frtig.	
		Cremant Rosé 1-80 " 3-50.	
		Aubertin 2 frt.	4 frt.

Nagyobb megrendeléseknél, valamint kereskedők illendő árengedése részestülnek.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek utánvét mellett is.

Árjegyzékek kívánatra ingyen.

Számos látogatásért esd

Teljes tisztelettel:

P. MAYER FARKAS,

első érmelléki bor-nagykereskedő.

Asztali borok hordóban 1872. 1 ausztriai akó, vagy 5 erdélyi veder 12 frt 50 kr.

STEIN JÁNOS

erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében

Kolozsvárt a

következő 1875. évre szóló naptárak kaphatók:

Gazdasági zseb-naptár

1875-re.

Tizenötödik évfolyam. Szerkesztő tulajdonos Kodolányi Antal.

Csinos jegyzőkönyvi alakban, vászonba kötve tizenkét utasítási havi füzettel együtt 2 forint.

Az ATHENEUM nagy képes naptára.

Szerkeszti Sárkány János Ferencz. 16-dik évi folyam. Számos fametszvényvel. Ára 1 frt.

Postán bérmentve megküldve 1 frt és 10 kr.

Közhasznu erdélyi képes naptár.

A vásárok pontos kijavításával. Ára füzve 26 kr.

Falusi gazda naptára.

A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára, jeles szakér-fiak közreműködésével. Szerkeszti Máday Izidor. II-dik évfolyam. Ára 80 kr.

Irodai fali naptár.

Ára 30 kr.

ERDÉLYI NAGYOBB KÉPES NAPTÁR

1875-dik évre.

Hatodik évfolyam. A m. kir. ministerium s a Királyhágón inneni hivatalok teljes tisztí czim- és névtárával s kolozsvári kalauzzal ellátva.

A 14 n. 8-rét ívet tartalmazó műnek ára csak 50 krajczár.

Postán küldve 56 kr.

KOSSUTH naptár.

Szerkeszti Honfi Tihamér. 5-dik évfolyam. Ára 40 kr.

Ugyan csak

Legújabb megjelentek és Stein

János erd. muzeum-egyl. könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

A nemes leánya.

Regény Irta Schwarz Mária.

3 kötet. Ára 3 frt.

Holt Felix a Radicalis.

Irta Georges Eliot. Angolból fordítva. 2 kötet. Ára 3 frt.

Téli estvékre!

Epen most jelent meg

FAUBLAS

lovag

KALANDJAI.

Louvet de Couvray eredeti

francia műve után.

Ára gyönyörű színyomatu

borítékba füzve 1 frt 80 kr.

Postán bérmentes

megküldéssel 1 frt 90 kr.

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok

Könyvek és iratok